

Prirodopisno - natoroznansko polje.

Demant.

Samo dve deželi ste nam do sedaj znani, v katerih se dobiva demant. Ti dve deželi ste vzhodnja Indija in južna Amerika, posebno Peru in Brazilija. V novejši dobi so našli tudi pod ruskim Uralom nekoliko demantov, a to samo malo in tako drobnih, da nimajo posebne vrednosti. V izhodnji Indiji se dobivajo demanti užé iz starodavnih časov. Posamezno raztreseni leže v kamenéni glini ter so na površji tako zamazani, da se s prostim očesom le težko ločijo od družega kamenja. Zato je izbiranje demantovih zrn iz peska in kamenja jako težavno in zamudno delo, katero opravljajo samo sužnji. V ta namen drobé kamenéno glino v kosce, ter jo devajo v jame, po katerih se voda pretaka. Voda namreč izpére vso glino iz peska in kamenja, in ko se potem voda ustavi in jama posuši, takój se izpozna demant po svojem blesku na solnci. Čist demant je prozoren ter nema nobene barve. A malo je popolnoma čistih demantov; navadno so različnih barv, a vendar nikoli ne temnih. Največ jih je rumenih in rujavkastih, dobé se pa tudi zeleni. Modri so jako redki, a rudeči najbolj iziskovani. Demanti, ki nimajo nobene barve ter so jasni kakor voda, imajo največjo vrednost. Med barvanimi so rudeči najdraži, in ako so še lepo jasni, plačujejo se časi še draže nego óni brez barve.

Najbolj znana demantova lastnost je njegova trdota. Nobena pila mu ne pride do živega, noben drug kamen ter sploh nobena stvar nij trša od njega. — Da dobí demant svojo pravo svitlobo in lepoto, mora se izbrusiti. Brusijo ga z demantovim prahom, to je s stolčenimi demanti manjše vrednosti, a to zategadelj, ker se ga nobena druga stvar ne prime. Oblika, ki jo demanti dobé pri brušenji, nij pri vseh jednaka. Ako je demant dosti visok in primerno širok, izbrusijo ga najrajše v briljant, to je v dvojno piramido, ki nij na koncéh ostra nego zaokrožena. Briljantova oblika je najdraža, in ima svoj začetek od generala Mazurina, ki je dal prvi 12 demantov v tej obliki izbrusiti.

Demant se ne rabi samo za nečimurna lepoticja, nego služi nam tudi za rezanje stekla.

Največji do sedaj znani demant je svojina portugalske krone. Ta demant še nij brušen; 1 decimeter je dolg čez 7 centimetrov debel ter vaga 1680 karatov (to je čez tri hektograme). Po navadnem računu bil bi vreden 56 milijonov gld.

Demant avstrijskega cesarja tehta 139 karatov; malo rumenkast je, a vendar se cení na 1 milijon goldinarjev. Imenuje se florentinski demant, ker ga je cesar Franc I. prinesel iz Florence na Dunaj.

Brinje.

Kdo ne pozná vedno zelenega grma, brinja! Navadno brinje raste na slabem, kamenitem svetu; najbolj mu ugajajo gole severne strmine apnenega skalovja. Kjer mu je zemlja ugodna, doraste brina celó do štiri metre visoka. Brinjevo cvetje, — majhene, rumene rése, — prikaže se meseca majnika, in grm ima ob enem cvet, zrele in nezrele jagode, ki dolgo tié na vejicah, ako jih